

॥ શ્રીઃ ॥

ગ્રહગોચર-જ્યોતિષ.

શુદ્ધ ગુજરાતી ભાષાન્તર સહિત.

ભાષાન્તર કરી છપાવી પ્રસિદ્ધકર્તા

મહિરપ્રદેશાન્તર્ગતમુઝિયામનિવાસિ શ્રીઉમાશંકર-
જ્યોતિર્વિત્તનુદ્ભવ દુર્ગાશંકરશાસ્ત્રી.

ગીતિશ્ચન્દઃ

મૂઢેટીકૃતવસતિર્મેનોમાશક્કરાક્કસમ્મૂતઃ ।

દુર્ગાશક્કરશાસ્ત્રી તદિદં મુદ્રાપયામાસ ॥ ૧ ॥

આવૃત્તિ પહેલી.

આ પુસ્તક સંબંધી સર્વે લક્ષો રાજકીય નિયમાનુસારે
પ્રસિદ્ધકર્તાએ સ્વાધીન રાખ્યા છે.

મુંબઈ:— “ તત્ત્વવિવેચક ” પ્રેસ.

શકે ૧૮૨૮. સંવત્ ૧૯૬૩.

મૂલ્ય બે આના.

अथ पौराणोक्तनवग्रहमन्त्राः ॥

आचम्य प्राणानायम्य । सङ्कल्पः—अद्यपूर्वोच्चारित एवंगुणविशेषेण विशिष्टायां शुभपुण्यतिथौ ममात्मनः पुराणोक्तफलप्राप्त्यर्थं मम जन्मरागेः सकाशाद्विरुद्धचतुर्थाष्टमद्वादशादिस्थानस्थितामुकग्रहपीडापरिहारद्वारा एकादशस्थानस्थितवदुत्तमफलप्राप्त्यर्थंममुकग्रहस्य जपं करिष्ये । तत्रादित्यमन्त्रः—जपाकुसुमसङ्काशं काश्यपेयं महाद्युतिम् । तमोरिं सर्वपापघ्नं प्रणतोऽस्मि दिवाकरम् ॥ १ ॥ सोममन्त्रः—र्दाधिशंखतुपाराभं क्षीरार्णवसमुद्भवम् । नमामि शशिनं सोमं शंभोर्मुकुटभूषणम् ॥ २ ॥ भौममन्त्रः—धरणीगर्भसंभूतं विद्युत्कान्तिसमप्रभम् । कुमारं शक्तिहस्तं च मंगलं प्रणमाम्यहम् ॥ ३ ॥ सौम्यमन्त्रः—प्रियङ्गुकलिकाश्यामं रूपेणाप्रतिमं बुधम् । सौम्यं सौम्यगुणोपेतं तं बुधं प्रणमाम्यहम् ॥ ४ ॥ बृहस्पतिमन्त्रः—देवानां च ऋषीणां च गुरुं काञ्चनसन्निभम् । बुद्धिभूतं त्रिलोकेशं तं नमामि बृहस्पतिम् ॥ ५ ॥ शुक्रमन्त्रः—हिमकुन्दमृणालाभं दैत्यानां परमं गुरुम् । सर्वशास्त्रप्रवक्तारं भार्गवं प्रणमाम्यहम् ॥ ६ ॥ शनिमन्त्रः—नीलांजनसमाभासं रविपुत्रं यमाग्रजम् । छायामार्तेडसंभूतं तं नमामि शनैश्वरम् ॥ ७ ॥ राहुमन्त्रः—अर्धकायं महावीर्यं चन्द्रादित्यविमर्दनम् । सिंहिकागर्भसंभूतं तं राहुं प्रणमाम्यहम् ॥ ८ ॥ केतुमन्त्रः—पलाशपुष्पसङ्काशं तारकाग्रहमस्तकम् । रौद्रं रौद्रात्मकं घोरं तं केतुं प्रणमाम्यहम् ॥ ९ ॥ अनेन अमुकग्रहमन्त्रजपकर्मणाऽमुकग्रहरूपी परमेश्वरः प्रीयतां न मम ॥ इति पौराणोक्तनवग्रहमन्त्राः ॥

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કોપીરાઈટ વિભાગ]

અનુવ્રત્તાંક ૧૮૫૬ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ગાંધી ગૌરવ - જીવન લિપિ

વિષય પૃ. ૨ : ૮૬૪

ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
વિદ્યાપીઠ

રાતી કોપીરાઈટ-સંગ્રહ
શ્રીગણાધિપતયે નમઃ

૧૮૬૬

અથ

૧૨૧૮૬૬ ગુર્જરદીકાસમાન્વિત

ગ્રહ ગોચર જ્યોતિષ.

અથ સૂર્યસ્ય શુભફલમ્ ।

શ્રીગણેશાય નમઃ ॥ સહજ ૩ દશમ ૧૦
ષષ્ઠે ૬ લાભગે ૧૧ યાતિ સૂર્યે ધનયશનૃપ-
માન્યં સર્વકાર્યેષુ સિદ્ધિઃ । શુભમતિમશ્વિલાર્થ
બંધુવર્ગોપસૌખ્યં સુતસુખધનલાભં પુણ્યવૃદ્ધિ
કરોતિ ॥ ૧ ॥

સૂર્યનું શુભફલ.

જ્યારે સૂર્ય ત્રીજો^૧ દશમો, છઠ્ઠો, અને અગીયારમો હોય
ત્યારે ધન, યશ, રાજ તરફથી માન્ય, સર્વે કાર્યોમાં સિદ્ધિ, ઉત્તમ
બુદ્ધિ, વિવિધ પ્રકારના ધનનો લાભ, બંધુવર્ગમાં સુખ, પુત્રસુખ,
ધનલાભ અને પુણ્યની વૃદ્ધિ કરેછે ॥૧ ॥

૧ જે ગ્રહનું ફલ જોવું હોય તે ગ્રહ પંચાંગમાં કઈ રાશીનો છે, તે નિશ્ચય કરવું
પછી જે માણસનું ફલ અનુભવવાનું હોય તેની જન્મરાશીથી તે ગ્રહ કેટલામો છે.
તે જોઈ તે ઉપરથી ફલ કહેવું એમ સર્વ ઠીકાણે સમજવું.

અથ સૂર્યસ્યાશુભફલમ્ ।

જન્માંત્ય ૧.૧૨ સપ્તાશ્વિ ૭,૨ ચતુર્થ ૪ સં-
સ્થઃ પંચાષ્ટકે ૫,૮ વૈ નવમે ૯ ડપિ માનુઃ ।
રોગં ચ શોકં ભયમગ્નિપીડાં વ્યાધિપ્રવાસૌ કુરુ-
તેઽર્થહાનિમ્ ॥ ૨ ॥

સૂર્યનું અશુભ ફલ.

અને જો પહેલો, ખારમો, સાતમો, બીજો, ચોથો, પાંચમો,
આઠમો અને નવમો સૂર્ય હોય તો રોગ, શોક, ભય, અગ્નિપીડા,
વ્યાધી, પરદેશગમન અને દ્રવ્યનો નાશ કરેછે ॥ ૨ ॥

અથ ચંદ્રસ્ય શુભફલમ્ ।

જન્મ ૧ ત્રિ ૩ સપ્તાશ્વિ ૭,૨ દશાય ૧૦૧૧
સંસ્થઃ ષષ્ઠો ૬ વિદ્યુશ્વાપિ કરોતિ લાભમ્ ।
દ્રવ્યાગમં મિત્રસમાગમં ચ સદુદ્ધિવૃદ્ધિં દ્વિ-
જદેવભક્તિમ્ ॥ ૩ ॥

ચંદ્રનું શુભફલ.

પહેલો, ત્રીજો, સાતમો, બીજો, દશમો, અગિયારમો, અને
છઠ્ઠો ચંદ્રમા હોય તો લાભ, ધનપ્રાપ્તિ, મિત્રનો સમાગમ, સદ-
બુદ્ધિની વૃદ્ધિ, પ્રાદક્ષણ અને દેવની ભક્તિ પ્રાપ્ત કરેછે ॥ ૩ ॥

અથ ચંદ્રસ્યાશુભફલમ્ ।

ધર્માન્ધિ ૯, ૪ ગશ્ચ સુત ૫ રંધ્ર ૮ ગતો વ્ય-
યસ્થો ૧૨ દ્રવ્યાર્થહાનિમશ્વિલં કુરુતેઽપિ ચં-
દ્રઃ । ચૌરાગ્નિભીતિવધબંધયુતં કરોતિ હાનિર્વિ-
યોગમયદુઃસ્વયુતં કરોતિ ॥ ૪ ॥

ચંદ્રનું અશુભ ફલ.

નવમો, ચોથો, પાંચમો, આઠમો અને બારમો ચંદ્રમા આવે તો સઘળા પદાર્થ અને ધનની હાની કરે છે; ચોર, અગ્નિનો લય, વધ અને બંધન કરે છે. તથા હાની, વિયોગ, લય અને દુઃખયુક્ત કરે છે ॥ ૪ ॥

અથ મંગલસ્ય શુભફલમ્ ।

ત્રિ ૩ ષષ્ઠ ૬ લાભે ૧૧ ધરણીસુતઃ સ્યાદ્
ગોમૂહિરણ્યાંબરલાભકારી । શત્રુક્ષયં રાજકૃપાં
વિધત્તે હ્યારોગ્યસૌખ્યં વિવિધં કરોતિ ॥ ૫ ॥

મંગલનું સાહે ફલ.

જો મંગલ ત્રીજો, છઠો, અને અગીયારમો હોય, તો ગાય, ભૂમિ, સોનું તથા વસ્ત્રનો લાભ કરે; શત્રુનો નાશ અને રાજાની કૃપા કરાવે, વળી શરીરે નીરોગી અને વિવિધ પ્રકારના સુખો પ્રાપ્ત કરે ॥ ૫ ॥

અથ ભૌમસ્ય નેષ્ટફલમ્ ।

જન્મનિ ૧ ચતુર્થ ૪ પંચમ ૫ દ્વાદશ ૧૨
સપ્તાષ્ટ ૭, ૮ નવ ૯ દ્વિ ૨ દશમેષુ । વ્યાધિં
વિદેશગમનં મિત્રવિરોધં કુજઃ કુરુતે ॥ ૬ ॥

મંગલનું નરાડું ફલ.

જો મંગલ પહેલો, ચોથો, પાંચમો, સાતમો, આઠમો,
નવમો, બીજો અને દસમો હોય તો રોગ, પરદેશગમન અને
મિત્રની સાથે કલેશ કરાવે ॥ ૬ ॥

અથ બુધસ્ય શુભફલમ્ ।

લાભે ૧૧ દ્વિ ૨ ષષ્ઠે ૬ દશમે ૧૦ ચતુર્થે ૪
રંધ્રે ૮ બુધશ્ચાપિ કરોતિ લાભમ્ । સૌભાગ્યસૌ-
ખ્યં મનસોઽપિ હર્ષં ચાર્થાગમં વર્ધનમાશુ સમ્પ-
દામ્ ॥ ૭ ॥

બુધનું શુભ ફલ.

જો બુધ અગિયારમે, બીજે, છઠે, દશમે, ચોથે અને આઠમે
આવે તો લાભ, સાડું ભાગ્ય, સુખ, મનને આનંદ, ધનની આવક
અને સંપત્તીનો વધારો કરેછે ॥ ૭ ॥

અથ બુધસ્ય નેષ્ટફલમ્ ।

જન્મદ્વાદશ ૧, ૧૨ પંચમે ૫ ડપિ નવમે ૯
દ્યુને ૭ તૃતીયે ૩ ડપિ વા સૌખ્યસ્યાપિ વિના-
શનં પ્રકુરુતે દ્રવ્યાર્થહાનિં બુધઃ । ભ્રાતુશ્ચાપિ
વિરોધશોકકુભયં ચાંગેડપિ કષ્ટં મહન્નાનાશત્રુ-
ભયં સદૈવમસુખં વ્યાધિં વિયોગં તથા ॥ ૮ ॥

બુધનું નરસુ' ફલ.

જો બુધ પહેલે, ખારમે, પાંચમે, નવમે, સાતમે અને ત્રીજે
હોય તો સુખનો નાશ, સત્વ (ગુણોના આશ્રય) અને ધનની
હાની તેમજ ભાઈઓની સાથે વિરોધ, શોક, નઠારો ભય, અને
વળી દેહને વિષે મહાન્ કષ્ટ, નાના પ્રકારના શત્રુનો ભય નિરંતર
દુઃખ, પીડા તથા વિયોગ કરે છે ॥ ૮ ॥

અથ ગુરોઃ શુભફલમ્ ।

દ્વિ ૨ ધર્મે ૯ ચ લાભે ૧૧ સુતે ૫ સપ્તમે
૭ સ્યાદ્ ગુરુર્લાભકારી ક્રયે વિક્રયેડપિ । પ્ર-
તિષ્ઠાવિવૃદ્ધિં તથા બુદ્ધિવૃદ્ધિં કરોત્યર્થલાભં સુખં
સંપદશ્ચ ॥ ૯ ॥

ગુરુનું ઉત્તમ ફલ.

જો ગુરુ ખીજે, નવમે, અગિયારમે, પાંચમે અને સાતમે હોય તો ખરીદવામાં, વેચવામાં લાલકારક થાય; પ્રતિષ્ઠાની વિશેષ વૃદ્ધિ તથા બુદ્ધિની વૃદ્ધિ, દ્રવ્યનો લાભ, સુખ અને સંપત્તિ પ્રાપ્ત કરેછે ॥ ૯ ॥

અથ ગુરોરશુભફલમ્ ।

દ્વાદશ ૧૨ દશમ ૧૦ ચતુર્થે ૪ જન્મનિ ૧
ષષ્ઠાષ્ટમે ૬,૮ તૃતીયે ૩ ચ । વ્યાધિં વિદેશ-
ગમનં મિત્રવિરોધં ગુરુઃ કુરુતે ॥ ૧૦ ॥

ગુરુનું નેષ્ટ ફલ.

જો ગુરુ ખારમે, દશમે, ચોથે, પહેલે, છઠ્ઠે, આઠમે અને ત્રીજે આવે તો વ્યાધિ, પરદેશગમન અને મિત્રની સાથે વિરોધ કરાવેછે ॥ ૧૦ ॥

અથ શુક્રસ્ય શ્રેષ્ઠફલમ્ ।

દ્વિ ૨ ધર્મલાભાષ્ટમગે ૯,૧૧,૮ સુતે ૫ સ્યા-
દ્વયાશ્ચ ૧૨ વન્હિ ૩ પ્રથમે ૧ ઽપિ શુક્રઃ ।
ચતુર્થ ૪ ગશ્ચાપિ સમાગમં ચ સત્પુત્રવર્ગાદિ-
સુખં કરોતિ ॥ ૧૧ ॥

શુકનું સાંઝું ફલ.

શુક જો બીજે, નવમે, અગિયારમે, આઠમે, પાંચમે, બારમે, ત્રીજે અને પહેલે રહેલો હોય તેમજ ચોથે હોય તો (સારા માણસ સાથે) સમાગમ અને સત્પુત્ર વિગેરેનું સુખ કરે છે. ૧૧

અથ શુકસ્ય નેષ્ટફલમ્ ।

કર્મ ૧૦ સપ્ત ૭ રિપુગો ૬ ડશુભઃ સ્મૃતો
રોગશોકમપિ દત્તવાન્મૃગુઃ । કાર્યનાશનમથો
મહાપદં સ્ત્રીવિરોધમપિ કષ્ટદઃ સદા ॥ ૧૨ ॥

શુકનું અશુભ ફલ.

જો દશમે, સાતમે અને છઠે આવે તો નેષ્ટ કહેલો છે; તે રોગ તથા શોક પ્રાપ્ત કરે છે. તેમજ કાર્યનો નાશ, મોટી વિપત્તિ સ્ત્રીથી વિરોધ અને હુમેશાં કષ્ટ આપે છે ॥ ૧૨ ॥

અથ મંદસ્ય શુભફલમ્ ।

ત્રિ ૩ ષષ્ઠે ૬ ચ લાભે ૧૧ શનિશ્ચાપિ સૌ-
ખ્યં તતો લાભકારી હિરણ્યાંબરાણિ । નૃપા-
ન્મિત્રપક્ષાજ્ઞયં ચાર્થલાભં કરોત્યર્થલાભં સુખં
સંપદં ચ ॥ ૧૩ ॥

શનિનું સાંઝું ફલ.

જો ત્રીજે, છઠે અથવા અગિયારમે શનિ આવે, તો સોનું, તથા વસ્ત્રોનો લાભ કરે; રાજાથી અને મીત્ર પક્ષથી જય તેમજ

ધનનો લાભ કરાવે, વળી અર્થલાભ, સુખ અને સંપત્તિ પ્રાપ્ત કરેછે ॥ ૧૩ ॥

અથ મંદસ્યાશુભફલમ્ ।

જન્મનિ ૧ ચતુર્થ ૪ પંચમ ૫ દ્વાદશ ૧૨
સપ્તાષ્ટ ૭, ૮ નવ ૯ દ્વિ ૨ દશમે ૧૦ ષુ ।
સ્વજનનેનાપિ ચ કલહં દ્રવ્યાર્થહાનિમર્કજઃ
કુરુતે ॥ ૧૪ ॥

શનિનું નહાણું ફલ.

જો શનિ પહેલે, ચોથે, પાંચમે, બારમે, આઠમે, નવમે, બીજે અને દશમે હોય, તો કુટુંબીઓ સાથે પણ કલેશ, દ્રવ્ય (શુભોનો આશ્રય) અને ધનની હાની કરેછે. ॥ ૧૪ ॥

અથ રાહોઃ શ્રેષ્ઠફલમ્શુભફલં ચ ।

ઉપચયે ૩, ૬, ૧૦, ૧૧ પ્રથમે ૧ નવમે ૯ તમો
દિશતિ પુત્રકલત્રધનાગમમ્ । દ્વિ-મિત ૨ પં-
ચમ ૫ રંઘ ૮ મુનિ ૭ સ્થિતોહિબુકરિઃફ ૧૨
ગતો મરણં ધ્રુવમ્ ॥ ૧૫ ॥

રાહુનું હિતમ ફલ તથા અધમ ફલ.

જો રાહુ, ત્રીજે, છઠે, દશમે, અગિયારમે, પહેલે અને નવમે હોય, તો પુત્ર, સ્ત્રી અને દ્રવ્યનો લાભ આપેછે; તેમજ

ને બીજે, પાંચમે, આઠમે, સાતમે, ચોથે અથવા બારમે રહેલો હોય તો નિશ્ચય મરણ તુલ્ય કરે છે ॥ ૧૫ ॥ એજ પ્રમાણે કેતુનું પણ ફલ જાણવું.

અથ લઘુકલ્યાણી (પનોતિ) ફલમ્ ।

કલ્યાણી પ્રદદાતિ વૈ રવિસુતો રાશેશ્વ-
તુર્યાષ્ટમે વ્યાધિં બંધુવિરોધદેશગમનં ક્લેશં ચ
ચિંતાધિકમ્ ॥ મૃત્યું ચૈવ કરોતિ ચાપિ મનુજં
દુઃસ્વાદિવન્હિર્ભયં લોહં શસ્ત્રભયં સદૈવમસુખં
કુર્યાદસૌ સર્વદા ॥ ૧૬ ॥

નાની પનોતિ (અઠિવરસની) નું ફલ.

કોઈ માણસની જન્મરાશીથી શનિ ચોથો અથવા આઠમો આવે તો નાની પનોતિ જાણવી, તેનું ફલ; વ્યાધિ, કુટુંબીઓ સાથે વિરોધ, પરદેશગમન, કલેશ, અધિક ચિંતા, તેમજ કદાચ મૃત્યુ પણ કરાવે, વળી દુઃખ, અગ્નિથી ભય, લોહ આદિ શસ્ત્ર ભય અને નિરંતર અસુખ કરે છે ॥ ૧૬ ॥

અથ બૃહત્ કલ્યાણી (પનોતિ) ફલમ્ ।

રાશો દ્વાદશ ૧૨ મૂર્ધ્નિ જન્મ ૧ હૃદયે પાદો
દ્વિતીયે ૨ શનિર્નાનાક્લેશકરોતિ દુર્જનભયં
પુત્રાન્યપશૂન્પીડયેત્ । હાનિઃ સ્યાન્મરણં વિદેશ-

ગમનં સૌખ્યં ચ સાધારણં રામાઋદ્ધિવિનાશનં
પ્રકુરુતે તુર્યાષ્ટમે વાથવા ॥ ૧૭ ॥

ઘાટીપનોતિ (સાડાસાત વરસની) નું ફલ.

કેઈપિણુ માણુસની જન્મ રાશીથી ગણુતાં બારમો શનિ જે દીવસથી થાય તે દીવસથી બીજો શનિ પુરો થાય ત્યાંસુધીની સાડાસાત વરસની પનોતિ બાણુવી, બારમો શનિ હોય ત્યાંસુધી મસ્તક ઉપર બાણુવી; પહેલો શનિ હોય ત્યારે છાતિયે, અને બીજો શનિ આવે ત્યારે પગે પનોતિ બાણુવી; (તેનું ફળ) નાના પ્રકારના કલેશ, દુર્જનથી ભય, પુત્રાને અને પશુ (ચોપગાં જના-વર) ને પીડા, હાનિ, મરણતુલ્ય પીડા, પરદેશગમન, સ્ત્રી તથા દ્રવ્યનો નાશ કરે છે; ચોથે, આઠમે શનિ હોય તોપણ એવુંજ ફલ વિકલ્પે કરીને બાણુવું ॥ ૧૭ ॥

અથ સર્વગ્રહાણાં ફલનિયમઃ ।

રાશ્યાદિગૌ રવિકુજૌ ફલદૌ સિતેજ્યૌ મધ્યે
સદા શશિસુતશ્ચરમેઽબ્જમંદૌ । અધ્વાન્નવહ્નિ
ભયસન્મતિવસ્ત્રસૌખ્યં દુઃસ્વાનિ માસિ જનિમે
રવિવાસરાદૌ ॥ ૧૮ ॥

ગ્રહોના ફલ આપવાનો સમય.

સૂર્ય અને મંગલ રાશીની આદિમાં, શુક્ર અને ગુરૂ મધ્યમાં તથા બુધ, ચંદ્ર અને શનિ ઉતરતાં ફલ આપેછે; જન્મભાસ,

જન્મનક્ષત્ર જે રવિવારે બેસે તો પંથ કરાવે; સોમવારે બેસે તો અન્નલાભ કરાવે, મંગલવારે બેસે તો અગ્નિથી ભય થાય, બુધવારે બેસે તો સારી બુદ્ધિ થાય, ગુરુવારે બેસે તો વસ્ત્રલાભ થાય, શુક્રવારે બેસે તો સુખ પ્રાપ્ત થાય અને શનિવારે બેસે તો દુઃખ ઉત્પન્ન કરેછે ॥ ૧૮ ॥

અથ ગ્રહાણાં ભુક્તસંખ્યા ।

માસં શુક્રબુધાદિત્યાઃ સાર્ધમાસં તુ મંગલઃ ।

ત્રયોદશ ગુરુશ્ચૈવ સપાદદ્વિદિનં શશિઃ ॥ ૧૯ ॥

રાહુરષ્ટાદશાન્માસાં સ્ત્રિંશન્માસાઞ્શનૈશ્વરઃ ।

યથા રાહુસ્તથા કેતૂ રાશિભુક્તાઃ પ્રકીર્તિતાઃ ૨૦

દરેક ગ્રહ રાશીમાં કેટલો વખત રહેછે તેનો નિયમ.

શુક્ર, બુધ તથા સૂર્ય પ્રત્યેક રાશીમાં એક માસ રહેછે, મંગલ દોઢ માસ, ગુરુ તેર માસ, ચંદ્રમા સવા બે દિવસ, રાહુ અઠાર માસ, શનિ ત્રીસ મહિના (અઢી વરસ) અને કેતુ અઠાર માસ (દોઢવરસ), પ્રત્યેક રાશી ભોગવેછે ॥ ૧૯-૨૦ ॥

અથ પાદ વિચારઃ ।

તનો ૧૨ રસે ૬ રુદ્ર ૧૧ સુવર્ણપાદે દ્વિ ૨
પંચ ૫ નંદા ૯ રજતં શુભં ચ ॥ ત્રિ ૨ સપ્ત ૭
દિક્ ૧૦ તામ્રપદં વદન્તિ તુર્યાષ્ટમાર્કે ૪,૮,
૧૨ સ્વલુ લોહકષ્ટમ્ ॥ ૨૧ ॥

પનોતિના ચાર પાયા વિષે.

જે દીવસે પનોતિ બેસતી હોય, તે દિવસના ચંદ્રમા પંચાંગમાં જોવા, જો પહેલો, છઠ્ઠો અને અગિયારમો ચંદ્રમા હોય, તો સોનાને પાચે પનોતિ બેસે; બીજો, પાંચમો અને નવમો હોય તો રૂપાને પાચે જાણુવી; ત્રીજો, સાતમો અને દસમો હોય તો ત્રાંબાને પાચે જાણુવી; તેમજ ચોથો, આઠમો અને બારમો ચંદ્રમા હોય તો લોખંડને પાચે જાણુવી અને તે કષ્ટ આપનાર જાણુવી ॥ ૨૧ ॥

અથ સુવર્ણપાદફલમ્ ।

કુટુંબરોધં બહુરોગયુક્તં ક્લેશોદયં ચૈવ ક-
રોતિ નિત્યમ્ ॥ દ્રવ્યાર્થનાશં બહુલં કરોતિ સુ-
વર્ણ પાદે સ્વજને વિરોધમ્ ॥ ૨૨ ॥

પનોતિ સોનાના પાચે બેસે તેનું ફલ.

સોનાને પાચે પનોતિ બેઠી હોય તો કુટુંબમાં વિરોધ, નાના પ્રકારના રોગ અને નિત્ય કલેશ ઉત્પન્ન કરે છે. તેમજ દ્રવ્ય (ગુણોનો આશ્રય) અને ધનનો નાશ અને સ્વજનમાં વિરોધ ઉત્પન્ન કરે છે ॥ ૨૨ ॥

અથ રજતપાદ ફલમ્ ।

વ્યાપારમુગ્રં ધનધાન્ય સંપન્નમહત્પ્રતાપઃ સ્વહ

રાજમાન્યમ્ । તદ્વર્ષમધ્યે સુખસંપદાપ્તિઃ સ્યા-
નમંગલંવૈ યદિ રૌપ્યપાદે ॥ ૨૩ ॥

રૂપાને પાથે પનોતિ ખેસે તેનું ફળ.

રૂપાને પાથે પનોતિ હોય તો ઉત્તમ વ્યાપાર, ધન, ધાન્ય,
સંપત્તિ, મોટો પ્રતાપ અને રાજ્ય તરફથી માન્ય થાય તેમજ તે
વરસમાં સુખ સંપત્તિ અને મંગલ કાર્યો થાય ॥ ૨૩ ॥

અથ તામ્રપાદફલમ્ ।

અનંતલક્ષ્મીં પ્રકરોતિ લાભં કલત્રપુત્રૈઃ સુખ-
સંપદાપ્તિમ્ । લાભોદયં ચૈવ કરોતિ સૌખ્યં શરીર-
સૌખ્યં સ્વલુ તામ્રપાદે ॥ ૨૪ ॥

ત્રાંબાના પાથે પનોતિ ખેસે તેનું ફળ.

ત્રાંબાને પાથે પનોતિ હોય તો અનંત લક્ષ્મી, લાભ, સ્ત્રી
પુત્રનું સુખ, સંપત્તિની પ્રાપ્તિ, લાભનો ઉદય, સુખ અને શરીર
સંબંધી સુખ કરે છે ॥ ૨૪ ॥

અથ લોહપાદફલમ્ ।

શરીરપીડાં રુધિરપ્રકોપં કલત્રપીડાઃ પશુ પુત્ર
પીડામ્ ॥ વ્યાપારનાશં નૃપતેર્ભયં ચ લોહસ્ય
પાદે સ્વલુ નિર્ધનત્વમ્ ॥ ૨૫ ॥

સાખંડને પાચે પનોતિ બેસે તેનું ફળ.

લોખંડને પાચે પનોતિ બેઠી હોય તો, શરિરે પીડા,
લોહીનો પ્રકોપ, સ્ત્રી, પુત્ર તેમજ પશુને પીડા, વ્યાપારનાશ,
રાજથી ભય અને નિર્ધનપણું પ્રાપ્ત કરે છે ॥ ૨૫ ॥

અથ ગ્રહદાનપ્રકરણમ્

અથ સૂર્યદાનમ્ ।

માણિક્યગોધૂમસવત્સધેનું કૌસુંભવસ્ત્રં ગુડ-
હેમતામ્રમ્ । આરક્તકં ચંદનપંકજં ચ વદંતિ
દાનં હિ પ્રદીપ્તધામ્ને ॥ ૨૬ ॥

સૂર્યનું દાન.

માણિક, ગાંડું, વાછરડા સહિત ગાય, કુસુંળી રંગનું વસ્ત્ર,
ગોળ, સોનુ, તાંબુ, લાલ ચંદન અને કમળ એટલી વસ્તુઓ
સૂર્યના દાનમાં આપવાની કહેલી છે ॥ ૨૬ ॥

અથ ચંદ્રદાનમ્ ।

સદ્વંશપાત્રસ્થિતતંદુલાશ્ચ કર્પૂરમુક્તાફલશુભ્ર-

૧ મધ્ય વર્તુલ મંડલ અંગુલ ૧૨ કલિંગદેશમાં જન્મ, કાશ્યપ ગોત્ર રક્ત
વર્ણ સિંહ રાશીનો સ્વામી જપ ૭૦૦૦.

૨ અગ્નિ કોણમાં ચોખંડુ □ મંડળ, અંગુલ ૨૪ નું, પશ્ચિમાભિમુખ, ચમુના
તીરોદ્ભવ, આત્રેયસગોત્ર, શુકલ વર્ણ, કર્કરાશીનો સ્વામી, જપ ૧૧૦૦૦

વસ્ત્રમ્ । ગવોપયુક્તં વૃષભં ચ રૌપ્યં ચંદ્રાય
દદ્યાદ્ ઘૃતપૂર્ણકુંભમ્ ॥ ૨૭ ॥

ચંદ્રનું દાન.

સારા વાંસના પાત્રમાં ભરીને ચોખા, કપૂર, મોતી, સફેત વસ્ત્ર, ગાય સહિત વાછરડો, રૂપું અને ધીનો ભરેલો કુંભ એટલી વસ્તુનું ચંદ્રને માટે દાન કરવું ॥ ૨૭ ॥

અથ ભૌમદાનમ્ ।

પ્રવાલગોધૂમમસૂરિકા ચ વૃષારુણં ચાપિ ગુહં
સુવર્ણમ્ । આરક્તવસ્ત્રં કરવીરપુષ્પં તામ્રં હિ
ભૌમાય વદંતિ દાનમ્ ॥ ૨૮ ॥

મંગલનું દાન.

પરવાલાં, ઘડું, મસુરની દાલ, લાલ બગદ, ગોળ, સુવર્ણ, લાલ વસ્ત્ર, લાલ કરણનું કુલ અને ત્રાંબુએ સર્વનું દાન મંગલને માટે કહ્યું છે. ॥ ૨૮ ॥

અથ બુધદાનમ્ ।

ચૈલં ચ નીલં કલધૌતકાંસ્યં મુદ્રા ચ ગૌરુત્ત-

૧ દક્ષિણમાં ત્રિકોણ Δ મંડળ, ત્રણ અંગુલનું દક્ષિણાભિમુખ, અવન્તી દેશેા દ્ભવ, ભારદ્વાજસ ગોત્ર, રક્ત વર્ણ, મેષ અને વૃશ્ચિક રાશીનો સ્વામી, જન્મ ૧૦૦૦૦
૨ ઇશાન કોણમાં બાહ્યાકાર ચાર આંગળના મંગળમાં ઉત્તરાશ્વી મુખ, મગધ-દેશેાદ્ભવ, આત્રેયસગોત્ર, પીતવર્ણ, કન્યા અને મીથુનરાશીનો સ્વામી જન્મ ૪૦૦૦.

મતસ્યપુષ્પમ્ । દાસી ચ હસ્તી ચ સદા પ્રદેયં
વદંતિ દાનં વિધુનંદનાય ॥ ૨૯ ॥

બુધતું દાન.

નીલવસ્ત્ર, સ્વચ્છ કાંસુ, મગ, ગોડૂ ચંદન, પુષ્પ, દાસી,
હાથી તેટલાં બુધના માટે સદા દાન કહેલાં છે. ॥ ૨૯ ॥

અથ ગુરુદાનમ્ ।

શર્કરા ચ રજની તુરંગમઃ પીતધાન્યમપિ
પીતમંબરમ્ । પીતપુષ્પલવણં ચ કાંચનં પ્રી-
તયે સુરગુરોઃ પ્રદીયતામ્ ॥ ૩૦ ॥

ગુરુનું દાન.

સાકર, હલદર, ઘોડો, પીલુ અનાજ, પીલુ વસ્ત્ર, પીલુ કૂલ,
મીઠું અને સોનું એ સર્વેનું ગુરુની પ્રિતિ માટે દાન કરવું. ॥૩૦॥

અથ શુક્રદાનમ્ ।

ચિત્રાંબરં શુભ્રતરસ્તુરંગો ધેનુઃ સવત્સા રજતં
સુવર્ણમ્ । સુતંદુલં ચૈવ સુગંધયુક્તં વદંતિ દાનં
મૃગુનંદનાય ॥ ૩૧ ॥

૧ ઉત્તરમાં દીર્ઘ ચતુરસ્ર મંડલ □ અંગુલ ૭ ઉત્તરાભિ મુખ, સીધુદેશોદ્ભવ,
પીતવર્ણ, આંગીરસગોત્ર, મીન અને ધનરાશીનો સ્વામી જપ ૧૬૦૦૦.

૨ પૂર્વમાં પંચકોણવાલા નવ આંગળના મંડલમાં, પૂર્વાભિમુખ, ભોજકદ દેશો-
દ્ભવ, ભાર્ગવસ ગોત્ર, શુક્રવર્ણ, વરખ અને તુલા રાશીનો સ્વામી, જપ ૧૬૦૦૦.

શુકનું દાન.

ચિત્ર વસ્ત્ર, ઘોળો ઘોડો, વાછરડા સહિત ગાય, ચાંદી, ચોખા અને સુગંધી એટલી વસ્તુનું દાન શુકમાટે કહેલું છે. ૩૧

અથ શનૈશ્વરસ્યદાનમ્ ।

માષાશ્ચ તૈલં વિમલેન્દ્રનીલં નીલાંબરં સ્યાન્મ-
હિષી ચ લોહમ્ । સદક્ષિણં ચેતિ વદન્તિ નૂનં
દુષ્ટાય દાનં રવિનંદનાય ॥ ૩૨ ॥

શનીનું દાન.

અડદ, તેલ, ઇન્દ્રનીલ (નીલમ), કાલું વસ્ત્ર, ભેંસ અને લોહું
એ સર્વે વસ્તુ દક્ષિણા સહિત નેષ્ટ શનીને માટે આપવી. ॥ ૩૨ ॥

અથ રાહોર્દાનમ્ ।

ગોમેદરત્નં ચ તુરંગમશ્ચ સુનીલચૈલં નીલકં-
બલં ચ । તિલાશ્ચ તૈલં સ્વલુ લોહમિશ્રં સ્વર્માનવે
દાનમિદં વદન્તિ ॥ ૩૩ ॥

૧ પશ્ચિમમાં ધનુષ્યાકાર, બે આંગળના મંડલમાં, પશ્ચિમાભિમુખ, સૌરાષ્ટ્ર
દેશોદ્ભવ, કાર્ત્ત્વયજ્ઞગોત્ર, કૃષ્ણવર્ણ, મહર અને કુંભ રાશીનો સ્વામી, જન્મ ૨૩૦૦૦.

૨ નૈઋત્યમાં શુપ્બાકાર દ્વાદશ અંગુલ મંડલમાં દક્ષિણાભિમુખ. રાહીના પુરો-
દ્ભવ પૈઠીનસ ગોત્ર કૃષ્ણવર્ણ જન્મ ૧૮૦૦૦.

રાહુનું દાન.

ગોમેદ, રત્ન, કાળો અશ્વ, નીલ વસ્ત્ર, કાળો કામલો, તલ, તેલ અને લોખંડ એટલી વસ્તુનું દાન રાહુને માટે કહે છે ॥ ૩૩ ॥

અથ કેતોર્દાનમ્ ।

વૈદૂર્યરત્નં સતિલં ચ તૈલં સુકંબલં ચાસિત-
પુષ્પકં ચ । વસ્ત્રં ચ કેતોઃ પરિતોષહેતોરુદીરિતં
દાનમિદં મુનીર્દ્રૈઃ ॥ ૩૪ ॥

કેતુનું દાન.

વૈદૂર્ય મણિ, રત્ન, તલ, તેલ, સારો કામળો, કાળું પુષ્પ, કાળું વસ્ત્ર, એટલી ચીજોનું દાન કેતુની પ્રસન્નતા માટે મુનીઓએ કહેલું છે ॥ ૩૪ ॥

॥ इति गृहदान प्रकरणं समाप्तम् ॥

॥ અથ દિન દશા પ્રકરણમ્ ॥ દશાયા દિન સંખ્યા ॥

રવિનસ્ત્ર ૨૦ દિનસંખ્યા ચંદ્રમાવ્યોમવાળેઃ
૫૦ ક્ષિતિતનયગજાશ્વી ૨૮ ચંદ્રજઃષદ્શરાણિ
૫૬ ॥ શનિરસગુણ ૩૬ સંખ્યાવાક્યતિર્ના-
ગવાળે ૫૮ નયનયુગ ૪૨ ચ રાહુઃ સપ્તતિઃ
૭૦ શુક્ર સંખ્યા ॥ ૩૫ ॥

દરેક ગ્રહોની દશાના દિવસની સંખ્યા.

સૂર્યની દશા ૨૦ દિવસની, ચંદ્રની દશા ૫૦ દિવસની,
મંગલની દશા ૨૮ દિવસની, બુધની દશા ૫૬ દિવસની, શનિની
દશા ૩૬ દિવસની, શુક્રની દશા ૫૮ દિવસની, રાહુની દશા ૪૨
દિવસની તથા શુક્રની દશા ૭૦ દિવસની સમજવી ॥ ૩૫ ॥

॥ અથ દશા પ્રવૃત્તિઃ ॥

જન્મકે વિંશતિઃ સૂર્યે તૃતીયે દશ ચંદ્રમાઃ ॥
ચતુર્થે ચાષ્ટમે ભૌમે ષષ્ઠે વેદ બુધસ્તથા ॥૩૬॥
સપ્તમે દશ મંદસ્ય નવમોષ્ટ બૃહસ્પતેઃ ॥ દશમે
વિંશતી રાહોઃ શેષા મૃગુદશાભવેત્ ॥ ૩૭ ॥

દરેક ગ્રહોની દશા કયારે શરૂ થાય તે બાબત.

હરકોઈ માણસને જન્મનો (પોતાની રાશીનો) સૂર્ય થાય
ત્યારથી વીસ દિવસ સુધી સૂર્યની દશા જાણવી, તે સૂર્યની દશા
ઉતર્યા બાદ ત્રીજા સૂર્યના દસ દિવસ સુધી એટલે એકંદર પચાસ
દિવસની ચંદ્રની દશા જાણવી, ત્યાર પછી તરત મંગલની દશા
શરૂ થાય. તે ચોથા સૂર્યના આઠ દિવસ સુધી એટલે એકંદર
અઠાવીસ દિવસ સુધી રહે, ત્યારપછી છઠ્ઠા સૂર્યના ચાર દિવસ
સુધી એટલે એકંદર છપ્પન દિવસની બુધની દશા રહે, ત્યાર
પછી શનિની દશા સાતમા સૂર્યના દસ દિવસ સુધી એટલે
એકંદર છત્રીસ દિવસ સુધી રહે, ત્યાર પછી શુક્રની દશા નવમા
સૂર્યના આઠ દિવસ સુધી એટલે એકંદર અઠાવન દિવસની રહે,

ત્યાર પછી રાહુની દશા બેસે તે દસમા સૂર્યના વીસ દીવસ સુધી
એટલે એકંદર બેતાલીસ દીવસ રહે, ત્યારપછી શુકની દશા
બેસે તે બારમા સૂર્ય પુરે થાય ત્યાંસુધી એટલે એકંદર સીત્તેર
દીવસની બાબતી. ॥ ૩૬ ॥ ૩૭ ॥

સૂર્યો વિત્તવિનાશનં પ્રકુરુતે ધમાર્થલાભ-
શશી ભૌમઃ શસ્ત્રવિઘાત રોગમરણં ચંદ્રાત્મજઃ
સંપદમ્ । મંદોમંદગતિર્ગુરુશ્ચ વિભવં રાહુસ્તથાબં-
ધનં શુક્રઃ સર્વ સુખં કરોતિ પુરુષં તુષ્ટો યથા
પાર્થિવઃ ॥ ૩૮ ॥

સૂર્યની દશામાં ધનનો નાશ ; ચંદ્રમાની દશામાં ધર્મ અને
દ્રવ્યનો લાભ ; મંગલની દશામાં શસ્ત્રથી પીડા, રોગ અને
મરણ ; બુધની દશામાં સંપત્તિ ; શનીની દશામાં મંદગતિ,
(રોગાદિક) ; ગુરૂની દશામાં વૈભવ ; રાહુની દશામાં બંધન
કરાવે ; અને શુકની દશામાં જેમ રાજા પ્રસન્ન થઈ લાભ કરે તેમ
મનુષ્યને સર્વ પ્રકારના સુખો મળે ॥ ૩૮ ॥

॥ અથ નષ્ટવસ્તુ પરિજ્ઞાન ॥

પ્રશ્નભાવઃ ।

મેષે વૃષે દિષેત્પૂર્વ આગ્નેયાં મિથુને તથા ॥

દક્ષિણે કર્કટે જ્ઞેયો નૈર્ઋત્યાં સિંહે ર્ક્ષતે ॥૩૯॥

મેશ અથવા વૃષભ લગ્નમાં વસ્તુ ગઈ હોય તો તે વસ્તુ પૂર્વ દીશામાં ગઈ છે એમ જાણવું, મીથુન લગ્નમાં ગઈ હોય તો અગ્નિ કોણમાં, કર્ક લગ્નમાં ગઈ હોય તો દક્ષિણમાં અને સિંહમાં ગઈ હોય તો નૈઋત્ય કોણમાં. ॥ ૩૬ ॥

કન્યા યાં ઉત્તરે જ્ઞેયઃપ્રતીચ્યાં તુલ વૃશ્ચિકે ॥
ધને ચૈવ તુ વાયવ્યામુત્તરે મકરે ઘટે ॥ મીન
ઈશાનતો જ્ઞેયસ્તસ્કરો દિશિલક્ષણમ્ ॥ ૪૦ ॥

કન્યા લગ્નમાં ગઈ હોય તો ઉત્તરમાં, તુલા અથવા વૃશ્ચિક લગ્નમાં ગઈ હોય તો પશ્ચિમમાં, ધનમાં ગઈ હોય તો વાયુ કોણમાં, મકર તથા કુંભ લગ્નમાં ગઈ હોય તો ઉત્તર દીશામાં અને મીન લગ્નમાં ગઈ હોય તો ઈશાન કોણમાં વસ્તુ ગયેલી છે એમ જાણવું તેમજ તે તે લગ્નમાં તે તે દીશામાં ચોર છે એમ જાણવું ॥ ૪૦ ॥

મેષે ચ બ્રાહ્મણશ્ચોરો વૃષભે ક્ષત્રિયો ભવેત્ ॥
મિથુને વૈશ્ય ચૌરસ્યાત્કર્કટે શૂદ્ર એવ ચ સિંહે
સ્વજન ચોરશ્ચ કન્યાયાં ચ કુલાંગના ॥ પુત્રો
વા યદિ વા ભ્રાતા તુલાયાં તસ્કરો ભવેત્ ॥ ૪૧ ॥

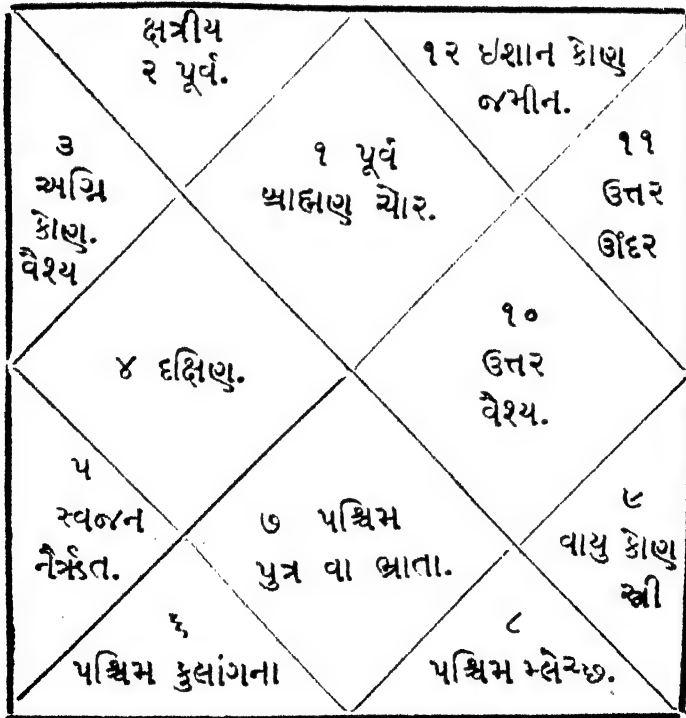
મેશ લગ્નમાં વસ્તુ ગઈ હોય તો બ્રાહ્મણ ચોર, વરખમાં ગઈ હોય તો ક્ષત્રિય, મિથુનમાં વૈશ્ય, કર્કમાં શૂદ્ર, સિંહમાં સ્વજન કન્યા લગ્નમાં ગઈ હોય તો કુલીન સ્ત્રી, તુલામાં ગઈ હોય તો પુત્ર અથવા ભાઈ ચોર જાણવો ॥ ૪૧ ॥

વૃશ્ચિકે મ્લેચ્છ ચોરઃ સ્યાદ્ધાર્યા જ્ઞેયા ધનેન
 ચ ॥ મકરે વૈશ્ય ચોરઃ સ્યાત્કુંભે ચ મૃષકસ્તથા ॥
 મીને ભૂમિગતં પ્રોક્તં નાન્યથા તસ્કરો ભવેત્ ૪૨

વૃશ્ચિક લગ્નમાં ગઈ હોય તો મ્લેચ્છ, ધનમાં ગઈ હોય તો
 સ્ત્રી, મકરમાં વૈશ્ય, કુંભમાં ઉંદર અને મીનમાં ગઈ હોય તો
 પૃથ્વીમાં છે એમ જાણવું ॥ ૪૨ ॥

નષ્ટ વસ્તુની દીશા અથવા ચોર જાણવાનું ચક્ર.

ઉચ્ચ નીચ ગ્રહબોધક ચક્ર.

ર.	ચં.	મં.	બુ.	ગુ.	શુ.	શ.	રા.	કે.	ગ્રહ.	
૧	૨	૧૦	૬	૪	૧૨	૭	૩	૮	રાશી	} ઉચ્ચ.
૧૦	૩	૨૮	૧૫	૫	૨૭	૨૦	૦	૦	અંશ	
૭	૮	૪	૧૨	૧૦	૬	૧	૯	૨	રાશી	} નીચ.
૧૦	૩	૨૮	૧૫	૫	૨૭	૨૦	૦	૦	અંશ	

॥ ઇતિ પ્રશ્નભાવ: સમાપ્ત: ॥

અથ પિત્તાદિ દોષ વિચાર: ॥

પિતૃજનકૃતદોષો દાહતૃષ્ણાપિ ચિંતા જ્વર
વમન શિરોઽર્તિ મેષલગ્નેઽહપીડા ॥ દ્વિજવરકૃત
ભોજ્યં તર્પણં પિંડદાનં જલઘટદિનપંચ પિપ્પલ:
પૂજનીય: ॥ ૪૩ ॥

કોઈપણ માણસ રોગી હોય અને તેના સંબંધમાં પ્રશ્ન પુછવા આવે તે વખતે પ્રશ્ન કુંડલીમાં મેષ લગ્ન આવે તો પિતૃઓ સંબંધી દોષ જાણવો તેથી શરીરને વિષે, દાહ, તૃષ્ણા, ચિંતા, જ્વર, ઉલટી અને મસ્તકની પીડા થાય તેની શાંતિ માટે બ્રાહ્મણ ભોજન, તર્પણ, પિંડદાન અને પાંચ દીવસ સુધી એક એક ઘડો જલ પીપળામાં રેડવું અને પૂજા કરવી ॥ ૪૩ ॥

વૃષે ગોત્રદોષો જ્વરં તાપતૃષ્ણા બલંનિર્બલં કર્ણ
નેત્રે વિકારઃ ॥ કૃતે શક્તિપાઠે ચ નૈવેદ્યદાને
કૃતે ક્ષીરહોમાદીકે રોગનાશઃ ॥ ૪૪ ॥

વૃષભ લગ્ન આવ્યું હોય તો ગોત્રનો દોષ જાણવો, અને તેથી જ્વર, તાવ, તૃષ્ણા, બલનો નાશ, કાન અને નેત્રને વિષે વિકાર થાય. તેની શાન્તિને માટે ચંડિપાઠ, નૈવેદ્ય, અને દેવીને નીમીત્તે ક્ષીર વિગેરેનો હોમ કરવાથી રોગનો નાશ થાય ॥૪૪॥

સદા દેવિ દોષો યદા યુગ્મલગ્ને કરૌ ચ વ્યથા
અંગ મંગો ભ્રમશ્ચ ॥ પિઠઃ સ્થાપનં પૂજનં પિંડ-
દાનં શતાષ્ટાહુતિર્ગુગુલસ્યાપિ કુર્યાત્ ॥ ૪૫ ॥

મીથુન લગ્ન આવે તો દેવીનો દોષ જાણવો તેથી કમરમાં પીડા, શરિરનું ભાગી જવું અને ભ્રમ થાય છે, તેની શાન્તિ માટે દેવીનું પીઠ સ્થાપન કરી પૂજન કરવું, પિંડદાન અને ગુગુળની એકસોને આઠ (૧૦૮) આહુતી અગ્નિમાં આપવી ॥ ૪૫ ॥

કર્કોદયે શાકિની દોષ મુગ્રો હ્યર્જીર્ણ વાતા-
મુખ શીર્ષ પીડા નૈવેદ્ય દાનં પયસાપિ માષૈ-
ર્ઘૃતપ્રદીપૈઃ કૃત દોષ નાશઃ ॥ ૪૬ ॥

કર્ક લગ્ન આવે તો ભયંકર શાકિની દોષ જાણવો તેથી અજીર્ણ, વાયુ, મુખ, અને મસ્તકની પીડા થાય તેની શાન્તિ માટે દૂધ અને અડદનું નૈવેદ્ય કરવું અને ઘીનો દીવો કરવો તેથી દોષનો નાશ થાય ॥ ૪૬ ॥

સિંહોદયે પ્રેત મલીન દોષો અગ્નિપ્રકોપં વમ-
નાતિસારં ॥ દર્ભેઃ કૃતં પૂત્તલિકાવિધાનં મોજ્યં-
કૃતં પિંડ તીલતર્પણં ચ ॥ ૪૭ ॥

સિંહ લગ્ન આવે તો મલીન એવા પ્રેતનો દોષ જાણવો તેથી અગ્નિનો પ્રકોપ, ઉલટી અને અતિસાર થાય તેની શાન્તિ માટે દર્ભથી પુત્તલ વિધાન કરી બ્રાહ્મણ ભોજન, પિંડદાન અને તિલ તર્પણ કરવું ॥ ૪૭ ॥

કન્યાવિલગ્ને કૃતકર્મદોષઃ પ્રલાપ મૂર્છા ભ્રમ
દાહ તાપં ॥ ષડાંગજાપ્યં દશમાંશહોમં કૃતે
ભિષેકે સ્વલુદોષ નાશઃ ॥ ૪૮ ॥

પ્રશ્નમાં કન્યા લગ્ન આવે તો પૂર્વે કરેલા કર્મનો દોષ જાણવો તેથી પ્રલાપ (બહુ બકવાદ), મૂર્છા, ભ્રમ, તાપ અને દાહ ઉત્પન્ન થાય છે, તેની શાન્તિ માટે શિવપંચાક્ષર મંત્રનો જપ તેનોજ દશાંશ હોમ અને અભિષેક કરાવવો તેથી નીશ્ચય દોષનો નાશ થાય ॥ ૪૮ ॥

તુલે ક્ષેત્રપાલઃ કૃતોદોષદુષ્ટો જ્વરં ચાગ પીડા
તથા નેત્રરક્તં ॥ ઘૃતૈ રક્તપુષ્પૈશ્ચ સિંદૂરયુક્તં
દ્વિજેન્દ્રાય દાનં તિલામાષ લોહમ્ ॥ ૪૯ ॥

પ્રશ્નમાં તુલા લગ્ન આવે તો ક્ષેત્રપાલ સંબંધી દોષ
જાણવો તેથી તાવ, અંગપીડા અને નેત્રમાં રક્તપાણુ પેદા થાય
તેની શાંતિ માટે ઘી, લાલ પુષ્પ, સિંદૂર, તિલ, અડદ અં
લોહાનું બ્રાહ્મણને દાન આપવું ॥ ૪૯ ॥

વૈતાલદોષોઽલિલગ્ને પ્રકુર્યાત્ જ્વરં પ્રલાપો
ભ્રમ નેત્રપીડા ॥ તસ્ય પ્રશાંત્યૈ કરવીરપુષ્પં
શતાષ્ટાહુતિર્ગુગુલસ્ય પ્રકુર્યાત્ ॥ ૫૦ ॥

પ્રશ્ન કુંડલીમાં વૃશ્ચિક લગ્ન આવે તો વૈતાલનો દોષ જાણવો
તેનાથી જ્વર, બકવાદ, ભ્રમ અને નેત્રની પીડા થાય તેની શાન્તિ
માટે કણેરના પુલ અને ગુગલ સહિત ઘીની એકસો ને આ
આહુતિ આપવી ॥ ૫૦ ॥

મહામારિ દોષો ધને ચૈવ લગ્ને શીર્ષે ચ પીડા
જ્વરો ગાત્રભંગં ॥ તસ્માત્ કૃત્વા પૂત્તલં ક્ષેત્ર-
પાલં ચંડી વિધાને કૃતે દોષનાશઃ ॥ ૫૧ ॥

પ્રશ્ન કાલે ધન લગ્ન આવે તો માહામારીનો દોષ જાણવો તેથી મસ્તકમાં પીડા, જ્વર અને ગાત્રનો ભંગ થાય; તેની શાન્તિ માટે પુત્તલ વિધાન કરી ક્ષેત્ર પાલ પૂજન અને ચંડિ વિધાન કરવું તેથી દોષનો નાશ થાય ॥ ૫૧ ॥

મૃગે માર્ગિણી ક્ષેત્રપાલસ્ય દોષો સદા નેત્ર-
મંગો જ્વરો દેહમંગમ્ ॥ કૃતં પુત્તલં રક્તપુષ્પૈ-
ર્યુતં ચ કૃતસ્નાન રુદ્રીકૃતે દોષનાશઃ ॥ ૫૨ ॥

પ્રશ્ન કાલમાં મધ્ધર લગ્ન આવે તો માર્ગિણી અને ક્ષેત્ર-પાલનો દોષ જાણવો તેથી નેત્રમાં પીડા તાવ અને શરીરનો ભંગ થાય તેની શાન્તિ માટે સ્નાન કરી દર્ભથી કરેલા પૂતલાને રાતા પુષ્પથી પુજા કરી રુદ્રાભિષેક કરવાથી દોષ નાશ પામે ॥ ૫૨ ॥

ઘટે પૂર્વજો ગોત્ર દેવ્યાદિ દોષો જ્વરોદ્વેગ
શોકાતિસારં તથૈવ ॥ જલં પિપ્પલે દીયતે પિંડ-
દાનં તિલં તર્પણં બ્રહ્મભોજ્યાદિકં ચ ॥ ૫૩ ॥

કુંભ લગ્ન આવે તો પૂર્વજનો અને ગોત્રદેવીનો દોષ જાણવો તેથી તાવ, ઉદ્વેગ, શોક, અતિસાર વિગેરે થાય તેની શાન્તિ માટે પિપ્પલે પાણી રેડવું પિંડદાન કરવું તિલતર્પણ અને બ્રાહ્મણ ભોજન કરાવવું ॥ ૫૩ ॥

મીને શાકિની કર્કશા દોષ ઉગ્રો હૃદિ જાઠરે
દાહ પીડા જ્વરં ચ ॥ કૃતે પારણં બ્રહ્મ મોજ્યા-
દિકં ચ શતાષ્ટાહુતિર્ગુગુલસ્ય પ્રકુર્યાત્ ॥૫૫ ॥

પ્રશ્ન વખતે મીન લગ્ન આવે તો કર્કશા એવી શાકિનીનો દોષ જાણવો તેથી તદ્દયમાં અને પેટને વિષે પીડા, દાહ તથા જ્વર ઉત્પન્ન થાય ; તેની શાન્તિ માટે ગ્રાહ્યજીને પારણું કરાવવું બ્રહ્મલોજન અને ગુગલની એકસો ને આઠ આહુતિ આપવી ॥૫૫॥

મેષાદિ લગ્નમાં જન્મેલા બાલક વિષે.

સામાન્ય નિયમ—મીન અને મેષ લગ્નમાં બાલક જન્મે તો જે સ્ત્રિયો હોય, વૃષભ અને કુંભ લગ્નમાં જન્મ થાય તો ચાર સ્ત્રિયો તુલા અને કન્યા લગ્નમાં સાત સ્ત્રિયો ધન અને કર્ક લગ્નમાં જન્મે તો પાંચ સ્ત્રિયો અને બાકીના કોઈપણ લગ્નમાં જન્મે તો સૂતિકા ગૃહમાં ત્રણ સ્ત્રિયો જાણવી ॥ ૧ ॥ ૨ ॥

વિશિષ્ટ વર્ણન—મેષ, વૃષ અને મિથુન લગ્નમાં દાઈ નીચ, બાલકે અર્ધશબ્દ કર્યો, નાલ છુટો આવ્યો, જન્મ સમયે છ સ્ત્રિયો જાણવી, પિતા શિવાય બીજને ઘેર જન્મ થાય અને બાલક જાણવાવાલીના સન્મુખ દીવો હોય ॥ ૩ ॥

કર્ક લગ્નમાં—જન્મે તો મસ્તક ઉત્તરમાં, દાઈ ઉત્તમ, પિતા પોતાને ઘેર હોય, ઉત્પન્ન થતાં બાલકે રૂદન કર્યું, નાલ

છુટો આવ્યો, ઉત્પન્ન થતાંજ બાલક છીંકયું, સ્ત્રિયો ચાર, એક પાછલાથી આવી, દીપક બે વાર સલગાવ્યો, બાલકનિ ડાબી બાજુ લસણ હોય, ખાટલાના ઓસિકા તરફનો પાયો ફાટેલો હોય અને માતાને કષ્ટ થયું જાણવું ॥ ૪ ॥

સિંહ લગ્નમાં—મસ્તક પૂર્વમાં, બાલક જન્મતાંજ રૂદન, કરવા લાગ્યું, પિતા ઘેર હોય, સ્ત્રિયો ત્રણ, એક પાછલાથી આવી બે વાર દીવો કર્યો, પગ તરફનો પાયો કાપેલો જાણવો ॥ ૫ ॥

કન્યા લગ્નમાં—બાળકની માતાનું મસ્તક પશ્ચિમમાં પિતા ઘેર, નાયડો છુટો આવ્યો બાલક સહેજ રોયું, સાત સ્ત્રિયો હોય બે સ્ત્રિયોનાં વસ્ત્ર મલીન જાણવાં, પીલી વસ્તુ બાધી, દીવો સન્મુખ હોય, અને દાઈ નીચ વર્ણની હોય ॥ ૬ ॥

તુલા લગ્નમાં—બાલક જન્મ્યું હોય તો તેની માનું મસ્તક પશ્ચિમમાં હોય, જન્મતાં બાલક રડેલું, બાલકનો પિતા ઘરમાં હતો નહિ. નાયડો છુટો પડેલો દાઈનાં વસ્ત્ર મેલાં, શ્વેત વસ્તુ જમેલ, સૂતિકાગૃહમાં ત્રણ સ્ત્રીઓ હતી. તેમાં એક પાછલાથી આવેલી દીવો પછીત તરફ, ખાટલાનો પાયો ફાટેલો પ્રસવ સમયે માતાને કષ્ટ થયું હોવું જોઈએ અને બાલક પૃથ્વી ઉપર આવતાં રડ્યું હશે ॥ ૭ ॥

વૃશ્ચિક લગ્ન—માં જન્મે તો તેની માતાનું મસ્તક ઉત્તર ભણી હશે દાઈ હલકી જાતની, બાલકનો બાપ પોતાના ઘરમાં, નાયડો વળગેલો, સૂતિકા ગૃહમાં છ સ્ત્રીઓ, એક પાછલાથી આવી,

જન્મતાં વેંત બાલક છીંકયું હશે, લાલ વસ્તુનું ભોજન કરેલું,
માતા પિતાને કષ્ટ થયું હશે ॥ ૮ ॥

ધન લગ્ન—માં માતાનું મસ્તક પૂર્વમાં પિતા ઘરમાં
દાઈ ઉત્તમ જાતની, સૂતિકા ગૃહમાં ત્રણ સ્ત્રિઓ, તેમાં એક
ગર્ભિણી, ખાટલાનો પાયો ફાટેલો, પીલી વસ્તુનું ભોજન કરેલું,
પાછલથી એક નીચ જાતની દાઈ આવી હશે, બાલક બુદ્ધિવાન
નિકલે તેમજ પિતાને કંઈક લાભ થાય ॥ ૯ ॥

મકર—લગ્ન આવ્યું હોય તો સુવાવડીનું માથું દક્ષિણમાં
બાલકનો બાપ ઘરમાં હશે નહીં. જન્મતાં બાલક છીંકયું,
નાયડો છુટો પડેલો, દાઈ નીચ જાતની, બે સ્ત્રિઓ, એક પાછલથી
આવેલી, કાલી વસ્તુનું ભોજન કરેલું હશે ॥ ૧૦ ॥

કુંભ લગ્ન—માં જન્મ થાય તો તેની માનું મસ્તક
પશ્ચીમમાં, પિતા ઘરમાં હતો, મા કષ્ટ પામેલી, દાઈ બે હશે,
પહેલી એક નીચ જાતની, જન્મતાંની સાથે બાલક રોયું, બાલ-
કની ડાબી બાજુ લસણ, સ્ત્રિઓ ચાર, એક પછીથી આવી, એક
ગર્ભવતી હશે, ખાટલાનો પાયો ફાટેલો હોવો જોઈએ ॥ ૧૧ ॥

મીન લગ્ન—માં જળનારીનું મસ્તક ઉત્તર દીશામાં,
દાઈ ઉંચા વર્ણની, સ્ત્રિઓ વિશમ, શ્વેત વસ્તુનું ભોજન કરેલું
અને વસ્ત્ર ઉત્તમ હોવાં જોઈએ ॥ ૧૨ ॥

અશ્લેષા નક્ષત્રમાં બાલક જન્મે તેનું ફલ.

અશ્લેષા નક્ષત્રની પહેલી પાંચ ઘડી એ પુરૂષાકાર સર્પનું
માથું છે, તે પછીની સાત ઘડી મોહોડું છે, તે પછીની બે ઘડી

નેત્રો છે, તે પછીની ત્રણ ઘડી ગળુ' છે, તે પછીની ચાર ઘડી બે ખંભા છે, તે પછીની આઠ ઘડી બે બાહુ છે, તે પછીની અગી-
આર ઘડી ત્વદય છે, તે પછીની છ ઘડી ગોઠણ છે, તે પછીની
નવ ઘડી ગુહ્ય છે, અને તે પછીની પાંચ ઘડી પગ છે.

માથામાં જન્મ થવાથી રાજ્યપ્રાપ્તિ, મોહોડામાં જન્મ
થવાથી પિતાનો ક્ષય, નેત્રોમાં જન્મ થવાથી માતાનો નાશ,
ગળામાં જન્મ થવાથી સંલોગની ક્રિયાઓમાં રૂચિ, ખંભાઓમાં
જન્મ થવાથી પિતાની ભક્તિ, બાહુઓમાં જન્મ થવાથી બળ
પ્રાપ્તિ, ત્વદયમાં જન્મ થવાથી ધનનાશ, ગોઠણમાં જન્મ થવાથી
ઉદારતા, ગુહ્યમાં જન્મ થવાથી ભોગ પ્રાપ્તિ અને પગમાં જન્મ
થવાથી ધનવાનપણું થાય છે.”

જ્યેષ્ઠા નક્ષત્રમાં બાલક જન્મે તેનું ફલ.

“જ્યેષ્ઠાની પેહેલી છ ઘડીમાં જન્મ થાય તો માતાની માતા
મરે, બીજી છ ઘડીમાં જન્મ થાય તો માતાનો બાપ મરે, ત્રીજી
છ ઘડીમાં જન્મ થાય તો મામો મરે, ચોથી છ ઘડીમાં જન્મ
થાય તો માતા મરે, પાંચમી છ ઘડીમાં જન્મ થાય તો પોતે
મરે, છઠ્ઠી છ ઘડીમાં જન્મ થાય તો ગોત્રનો ક્ષય થાય, સાતમી
છ ઘડીમાં જન્મ થાય તો બન્ને કુલનો નાશ થાય, આઠમી છ
ઘડીમાં જન્મ થાય તો મોટો ભાઈ મરે, નવમી છ ઘડીમાં જન્મ
થાય તો સસરો મરે અને દશમી છ ઘડીમાં જન્મ થાય તો એ
સઘળાનો વિનાશ થાય.”

મૂળ નક્ષત્રમાં બાલક જન્મે તેનું ફલ.

જ્યેષ્ઠા નક્ષત્રની છેલ્લી એક ઘડી અને મૂળની પહેલી એ ઘડી અભૂક્ત મૂળ કહેવાય છે એમાં બાલક જન્મે તો પિતાએ આઠ વર્ષસુધી તેનું મોહોડું જોવું નહી. (મૂળ નક્ષત્રની વૃક્ષરૂપે કલ્પના કરી તેનું ફલ) મૂળ નક્ષત્રની ચાર, સાત, દશ, આઠ, નવ, પાંચ, છ અને અગીઆર એ ઘડીઓ અનુક્રમે મૂળ, સ્તંભ, ત્વચા, શાખા, પત્ર, પુષ્પ, ફલ અને શિખા રૂપ છે. મૂળમાં જન્મ થાય તો મૂળનો વિનાશ કરે, સ્તંભમાં જન્મ થાય તો હાની કરે અને ધનનો ક્ષય કરે, ત્વચામાં જન્મ થાય તો લાઇનો વિનાશ કરે, શાખામાં જન્મ થાય તો માતાનો વિનાશ કરે, પત્રમાં જન્મ થાય તો પરિવાર વધે પુષ્પમાં જન્મ થાય તો રાજની પ્રીતિ કરે, ફલમાં જન્મ થાય તો રાજ્ય કરે, અને શિખામાં જન્મ થાય તો થોડું જીવે.

બીજા વ્યતોપાત વિગેરેમાં જન્મ થવા વિષે ફળ.

વ્યતિપાતમાં જન્મ થવાથી અંગની હાની થાય છે, પરિઘમાં જન્મ થવાથી મરણ થાય છે, વૈધૃતમાં જન્મ થવાથી પિતાની હાની થાય છે, અમાવાસ્યામાં જન્મ થવાથી આંધળા પણું થાય છે, પ્રાતઃસંધ્યા તથા સાયં સંધ્યામાં જન્મ થવાથી અંગોમાં વિકાર તથા હીનપણું પ્રાપ્ત થાય છે, અને પર્વમાં જન્મ થવાથી સઘળાં અરિષ્ટો તથા ભય થાય છે, વલી ગર્ભ દાંત સહીત જન્મે, પગથી જન્મે, ઊંધો જન્મે કે નાભીના નાળવાથી વીંટાએલો જન્મે તો દેશનો, રાજનો તથા પોતાનો પણ વિનાશ કરે છે.

ઉપરના સઘળાં યોગોમાં જન્મેલા માટે શાન્તી કરવી, તેની વિધી શાન્તીસારમાં છે.

પક્ષી (ઢેડગરોલી=છાપકી=અંધિચિચી) પડે તેનું ફલ.

દક્ષાંગોદરનાભિહત્સુ પતિતા પક્ષી વરાંગે હનું
મુક્ત્વા નુઃ શુભદા સ્ત્રિયાઃ ફલમિદં વામેતરવ્યત્ય-
યાત્ ॥ ઇત્યાહુઃ સરઠપ્રરોહણફલં પાતેઽન્યથૈકે
વૃથા પહ્યારોહણકેઽપિ વસ્ત્રસહિતં સ્નાત્વા ચરે-
ચ્છાંતિકમ્ ॥ ૧ ॥

“ પુરૂષના જમણા અંગમાં પેટ, નાભી, તદ્દત્ય અને હડપચી
વિના કંઠથી ઉપર મુખ, મસ્તક ઇત્યાદિક વિષે પક્ષી પડી હોય
તો શુભ છે. એજ ફળ સ્ત્રીના ડાબા અંગમાં જાણવું. સરઠ
(કાકીડો) ના ચડવામાં એજ ફળ જાણવું. કાકીડો ઉપરથી પડ્યો
હોય તો વિપરીત (અશુભ) ફલ જાણવું. તેમજ પક્ષી ઉપર
કહેલા અંગ ઉપર ચઢી હોય તો અશુભ ફલ જાણવું. પક્ષીનું
ઉપર ચઢવું અને કાકીડાનું ઉપરથી પડવું તેમાં શુભ અશુભ કંઈ
પણ ફલ નથી એમ કેટલાએક આચાર્ય કહેછે; તેમ છતાં પણ
વસ્ત્રસહિત સ્નાન કરી શાન્તિ કરવી.

ગોવિંદરામાભિધવિપ્રયોં, જ્યોતિર્વિદાં શ્રેષ્ઠતમો કિલામૃત ।
ભાર્ગશિવાંખ્યશ્ચ તદીયસૂનુઃ, સાંવત્સરઃ સોઽપિ બુધાગ્રગણ્યઃ ॥
તત્પુત્રઃ સુભિષ્ગવરો ગુણગણાલકૂગરવાન્દૈવવિત્ ।
સન્માન્યઃ સમુદેટિપત્તનકૃતાવાસોઽપ્યુમાશઙ્કરઃ ॥
તત્પુત્રેણ સુવાલુકેશ્વરસુવિદ્યાગારમુખ્યેન વૈ ।
દુર્ગાશઙ્કરશાસ્ત્રિણાસ્ય રચિતા ભાષા મુદે સ્યાત્સતામ્ ॥

શ્રીઈશાવાસ્યોપનિષદ્—સંસ્કૃતભૂળ, શબ્દેશબ્દનો અન્વ-
યાર્થ, વિસ્તૃત ટીકા, વિવેચન અને રહસ્યદર્શક સવિસ્તર ભૂમિકા
સહિત. મૂલ્ય માત્ર ચાર આના.

મહાઈદ્ર અને અતિઈદ્રમાં વરવાની ઇચ્છા રાખનાર વિપ્રો માટે
एकवष्ट्युत्तरशतधामन्त्रविभागात्मकरुद्रहोमस्वाहाकाराः—
આ નામનું પુસ્તક જેમાં ઈદ્રના એકસોએકસડે સ્વાહાકારો શુદ્ધ
છપાએલ છે. આ પુસ્તક કોઈ યાજ્ઞિકો પાસેજ લભ્ય હતું, તેથી
અન્ય બ્રાહ્મણોને તે અલભ્ય હતું. સર્વ વૈદિક બ્રાહ્મણોના ઉપયોગ
માટે આ પુસ્તક અપૂર્વ છે. મૂલ્ય બે આના.

શ્રીયજુર્વેદત્રિકાલસંધ્યા—જેની સાથે સંક્ષિપ્ત આહ્નિક,
સૂત્રોક્ત સંધ્યા, ગોપાલારતી, ગંગાધરારતી સૂતકમાં સંધ્યા કર-
વાનો નિર્ણય, જપના નિયમ અને તેનું ફલ વિગેરે ઉપયોગી વિષ-
યોથી ભરપૂર. મૂલ્ય બે આના.

શ્રીસામવેદત્રિકાલસંધ્યા—સૂતકમાં સંધ્યા કરવાનો નિર્ણય
વિગેરે અન્ય સંધ્યોપયોગી શાસ્ત્રાર્થ સહિત. મૂલ્ય અર્ધો આનો.

ઉપલાં પુસ્તકો સામટાં મંગાવનારને કમીશન આપવામાં
આવશે.

મલવાનું ઠેકાણું—શાસ્ત્રી દુર્ગાશંકર ઉમાશંકર શર્મા મુકેટી-
કર, શ્રીવાલુકેશ્વરપાઠશાળા પોસ્ટ મલખારહીલ મુંબઈ.

તથા પંડિત નારાયણ મૂળજી રામવાડી મુંબઈ.

આ શિવાય સધળા જાણીતા યુક્તસેલરોને ત્યાંથી મલશે.

